

**CARACTERISTICI REGIONALE ALE SĂRĂCIEI RURALE
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

**Anatolii ROJCO¹, doctor, conferențiar cercetător,
Institutul Național de Cercetări Economice, Republica Moldova
Valentina VINOGRADOVA², cercetător științific,
Institutul Național de Cercetări Economice, Republica Moldova
Svetlana IVANOV³, cercetător științific,
Institutul Național de Cercetări Economice, Republica Moldova**

Relevanța subiectului articolului se datorează faptului că în structura populației Republicii Moldova predomină sătenii. În același timp, nivelul sărăciei în mediul rural depășește în mod semnificativ nivelul sărăciei în țară în ansamblu. În plus, există diferențe semnificative în ceea ce privește nivelul sărăciei rurale în regiunile Moldovei. Între timp, studiul problemelor legate de sărăcia rurală și, mai ales, de sărăcia rurală regională în Republica Moldova, nu a fost dezvoltat în mod corespunzător până în prezent. Acest articol împlinește într-o oarecare măsură această lacună. Scopul studiului constă în analiza nivelului de sărăcie în regiunile rurale ale Republicii Moldova, identificarea caracteristicilor socio-economice ale acestor regiuni și evaluarea impactului acestor caracteristici asupra sărăciei rurale în regiuni. În lucrare au fost utilizate următoarele metode: monografică, analogiilor, comparația, statistică etc. Principalele rezultate sunt: 1) analiza complexă a așezării rurale moderne în Republica Moldova; 2) analiza nivelului sărăciei rurale și identificarea factorilor care afectează nivelul sărăciei rurale în regiunile țării; 3) evaluarea caracteristicilor regionale ale sărăciei rurale și a impactului asupra nivelului sărăciei a: a) caracterului așezării rurale; b) nivelului și structurii ocupării forței de muncă; c) volumului remitențelor; d) prezenței și eficienței utilizării loturilor de pământ și animalelor.

Cuvinte cheie: sărăcia rurală, așezarea rurală, nivelul sărăciei rurale, veniturile disponibile, nivelul și structura ocupării forței de muncă, remitențe, loturi de pământ, animale.

Актуальность темы статьи обусловлена тем, что в структуре численности населения Республики Молдова преобладают сельчане. При этом, уровень сельской бедности значительно превышает уровень бедности населения страны в целом. Более того, имеют место существенные различия в уровне сельской бедности по регионам Молдовы. Между тем, исследование проблем сельской бедности, а тем более региональной сельской бедности в Республике Молдова до настоящего времени не получили должного развития. Данная статья в определенной степени восполняет этот пробел. Целью исследования является анализ уровня сельской бедности в регионах Республики Молдова, выявление социально-экономических особенностей развития этих регионов и оценка влияния этих особенностей на уровень сельской бедности в регионах. В работе были использованы следующие методы: монографический, аналогов, сравнительный, статистический и др. Основными результатами являются: 1) комплексный анализ современного сельского расселения в Республике Молдова; 2) анализ уровня сельской бедности и определение факторов, влияющих на уровень сельской бедности по регионам страны; 3) оценка региональных особенностей сельской бедности и влияние на уровень бедности: а) характера сельского расселения; б) уровня и структуры занятости; в) объемов remitențe; г) наличия и эффективности использования земельных участков и домашнего скота.

Ключевые слова: сельская бедность, сельское расселение, уровень сельской бедности, располагаемые доходы, уровень и структура занятости, remitențe, земельные участки, домашний скот.

The relevance of the topic of the article is due to the fact that in the structure of the population of the Republic of Moldova, the villagers predominate. At the same time, the level of rural poverty significantly exceeds the level of poverty in the country as a whole. Moreover, there are significant differences in the level of rural poverty within the regions of Moldova. Meanwhile, the study of the problems of rural poverty, and even more so of regional rural poverty in the Republic of Moldova, has not been properly developed until now. This article to some extent fills this gap. The aim of the study is to analyze the level of rural poverty in the regions of the Republic of Moldova, to identify the socio-economic characteristics of the development of these regions and to assess the impact of these features on the level of rural poverty in the regions. The following methods were used in the article: monographic, method of analogies, comparative method, statistical method, etc. The main results are: 1) a comprehensive analysis of modern rural settlement in the Republic of Moldova; 2) an analysis of the level of rural poverty and identification of factors affecting the level of rural poverty in the regions of the country; 3) an assessment of the regional characteristics of rural poverty and the impact on poverty level of: a) the character of rural settlement; b) the level and structure of employment; c) the volume of remittances; d) the availability and efficiency of the use of land plots and livestock.

Key words: rural poverty, rural settlement, level of rural poverty, disposable incomes, level and structure of employment, remittances, land plots, livestock.

JEL Clasification: I32, O15, O18.

¹ © ROJCO Anatolii, rojco@mail.ru

² © VINOGRADOVA Valentina, vvinogradova@mail.ru

³ © IVANOV Svetlana, svetlana.ivanov.2@mail.ru

Nivelul sporit al sărăciei locuitorilor din mediul rural este una dintre principalele probleme sociale care limitează dezvoltarea durabilă a satului, modernizarea economiei și a mediului social. Prin sărăcia rurală se subînțelege statutul socio-economic al populației rurale, care se caracterizează printr-un nivel scăzut de asigurare materială, bunuri, resurse naturale, lipsa acestora, ceea ce nu permite de a satisface necesitățile vitale ale locuitorilor din mediul rural și a familiilor acestora. Totodată, rata și profilurile sărăciei rurale se calculează în baza conceptului absolut al sărăciei, utilizând metodologia de măsurare a sărăciei aprobată în Republica Moldova. Conform acestei metodologii, gospodăria casnică rurală este considerată a fi săracă dacă mărimea cheltuielilor de consum ale acesteia, calculată pe adult echivalent, este mai mică decât pragul de sărăcie aprobat.

La analiza sărăciei rurale se evidențiază indicatorii cantitativi și calitativi ai stării și tendințelor de formare a acesteia. Principalii indicatori cantitativi sunt: 1) rata, profunzimea și severitatea sărăciei rurale; 2) caracteristicile spațiale ale răspândirii acesteia (mediul rural în ansamblu, regiuni/zona); 3) starea materială a populației sărace din mediul rural (mărimea veniturilor totale și a cheltuielilor de consum).

Indicatorii calitativi ai sărăciei sunt:

- caracteristicile comunității teritoriale ca un cadru de formare și reducere a riscului de sărăcie rurală – așezări rurale (situat în zonele rurale ale țării); potențialul economic și social ale acestora; infrastructura rutieră, comunală și socială și alte caracteristici calitative ale mediului rural;

- factorii de formare a sărăciei rurale – ocuparea forței de muncă (calificarea forței de muncă), existența și utilizarea loturilor de pământ, șomajul, starea protecției sociale a păturilor vulnerabile ale populației (familii cu mulți copii, pensionari);

- caracteristicile stării de sărăcie ai populației rurale, care reflectă situația socială a persoanelor săraci din mediul rural: calitatea alimentației, prezența bunurilor durabile (mobilierul, aparate de uz casnic) și durata de funcționare a acestora; existența locuinței, utilităților comunale și caracteristicile calitative ale acestora, nivelul de accesibilitate și calitatea serviciilor sociale necesare (asistență medicală, educație), autoevaluarea nivelului și a condițiilor de trai ale populației rurale sărace.

Numeroase publicații, inclusiv autorilor acestui studiu [1,2,3] au arătat că riscul de a nimeri în starea de sărăcie pentru locuitorii din mediul rural este mai mare decât pentru locuitorii din mediul urban. Acest fapt se explică prin influența unui număr de factori, dintre care locul central îl ocupă veniturile mai scăzute ale locuitorilor din mediul rural decât a celor urbani. În plus, a fost studiată influența caracteristicilor demografice ale gospodăriilor casnice din mediul rural asupra ratei de sărăcie, a fost evaluată ocuparea forței de muncă pentru populația rurală ca factor de sărăcie, disponibilitatea terenurilor, furnizarea de facilități comunale, accesul populației rurale la serviciile ocrotire a sănătății ș.a. În același timp, în studiile anterioare analiza sărăciei a inclus populația rurală ai țării în întregime. Cu toate acestea, condițiile socio-economice de trai ale populației rurale din Republica Moldova se caracterizează printr-o anumită diferențiere, care este în mare parte datorată particularităților așezării populației rurale în regiunile de dezvoltare Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia și mun. Chișinău. Ca rezultat, există diferențe în ceea ce privește nivelul și condițiile de trai ale populației rurale din aceste regiuni și, ca o consecință, nivelul diferit al sărăciei rurale în acestea.

Caracteristicile așezării rurale

În Republica Moldova (fără teritoriul din partea stângă a Nistrului și mun. Bender) se enumeră 1439 de localități rurale, adică 93,9% din numărul total de localități (1533 un.) – tabelul 1. În cele 32 raioane administrative sunt situate 1380 de sate, în UTA Găgăuzia – 32 de sate, în mun. Chișinău – 25 de sate și în mun. Bălți – 2 sate. În structura localităților rurale se enumeră 846 sate-reședințe (în care își are sediul consiliul comunal) și 593 localități din componența comunelor (cu excepția satelor de reședință). Astfel, din numărul total al localităților rurale 41,2% sunt sate mici, care în ansamblu cu satele de reședință intră în componența comunelor (comuna poartă denumirea satului-reședință).

Există o diferențiere regională semnificativă în ceea ce privește numărul de localități rurale. Cel mai mare număr a fost înregistrat în regiunea de dezvoltare Centru (13 raioane administrative) – 569 un., dintre care 340 sunt sate-reședințe, iar 229 sunt sate din componența comunelor. Ponderea satelor din componența comunelor a constituit 40,2%. În regiunea de dezvoltare Nord (11 raioane și mun. Bălți) se enumeră 517 localități rurale, dintre care 299 – sate-reședințe și 218 – sate din componența comunelor. Ponderea satelor din componența comunelor constituie 42,2%. În regiunea de dezvoltare Sud (8 raioane administrative) – 278 localități rurale, dintre care 176 – sate-reședințe și 102 – sate din componența comunelor. Ponderea satelor din componența comunelor în numărul localităților rurale este de 36,7%. UTA Găgăuzia are cel mai mic număr de localități rurale, dintre care 23 – sate-reședințe și 5 – sate din componența comunelor. Ponderea satelor din componența comunelor în numărul localităților rurale constituie 17,9%.

Astfel, cel mai mare număr de localități rurale se află în regiunea de dezvoltare Centru, iar cel mai mic – în UTA Găgăuzia. În plus, în regiunea Centru este cel mai mare număr de sate mici din componența comunelor. Însă, poziția de lider după ponderea astfel de sate îi revine regiunii Nord. Ponderea semnificativ mai mică a satelor mici o are regiunea Sud, și cea mai mică – UTA Găgăuzia.

Pentru caracterizarea așezării populației o mare importanță prezintă indicatorul densității localităților rurale (numărul acestora raportat la 100 km²), care în 2016 a constituit 4,9 un. la 100 km². Mărimea cea mai mare a acestui indicator este în regiunea Centru (5,3 un.), în timp ce în regiunea Sud aceasta constituie 3,8 un., iar în UTA Găgăuzia – 1,5 un. Un număr mare de localități rurale mici se află în zona Codru, unde relieful creează probleme la așezarea

populației rurale. Pe acest teritoriu se află cele mai vechi sate moldovenești. De demult, oamenii se stabileau în aceste locuri greu accesibile pentru a se proteja de diverse amenințări externe. Calitatea slabă a drumurilor a condiționat o oarecare izolare ale acestor sate, existentă și în prezent.

În sudul țării, unde ponderea localităților mici constituie o valoare semnificativ mai mică, indicatorul densității localităților rurale este mult mai mic (în regiunea Sud – 3,8 un., în UTA Găgăuzia – 1,5 un.).

Tabelul 1. Principalii indicatori ai așezării rurale în Republica Moldova (fără teritoriul din partea stângă a Nistrului și mun. Bender) la 1 ianuarie 2017

	RM, total	Mun. Chișinău	Nord	Centru	Sud	U.T.A. Găgăuzia
Total localități, un.	1533	35	550	599	295	32
din care localități rurale	1439	25	517	569	278	28
inclusiv: sate-reședințe	846	12	299	340	176	23
sate din componența comunelor	593	13	218	229	102	5
Ponderea satelor din componența comunelor, %	41,2	52,0	42,2	40,2	36,7	17,9
Numărul de sate la 100 km ²	4,9	4,8	5,2	5,3	3,8	1,5
Populație, pers.: totală	3550852	820464	983551	1054482	530358	161997
rurală	2034039	75012	626671	847038	389263	96055
Ponderea populației rurale în totalul populației, %	57,3	9,1	63,7	80,3	73,4	59,3
Numărul populației rurale a regiunilor în % față de populația rurală a Republicii Moldova	100,0	3,7	30,8	41,6	19,1	4,7
Densitatea populației rurale, pers. la 1 km ²	68,6	145,6	63,1	79,7	53,7	52,0
Numărul mediu al populației la o localitate rurală, pers.	1413	3000	1212	1489	1400	3430

Sursa: Calculat conform datelor [4, pp.9-10].

În totalul populației Republicii Moldova predomină sătenii. La începutul anului 2017, populația rurală (fără teritoriul din partea stângă a Nistrului și mun. Bender) a constituit 2034,0 mii pers., sau 57,3% din totalul populației țării. Ponderea cea mai mare a populației rurale în totalul populației a fost înregistrată în regiunea de dezvoltare Centru – 80,3%, în timp ce ponderea sătenilor în populația din regiunea de dezvoltare Sud a constituit 73,4%, Nord – 63,7%, UTA Găgăuzia – 59,3%, mun. Chișinău – 9,1%.

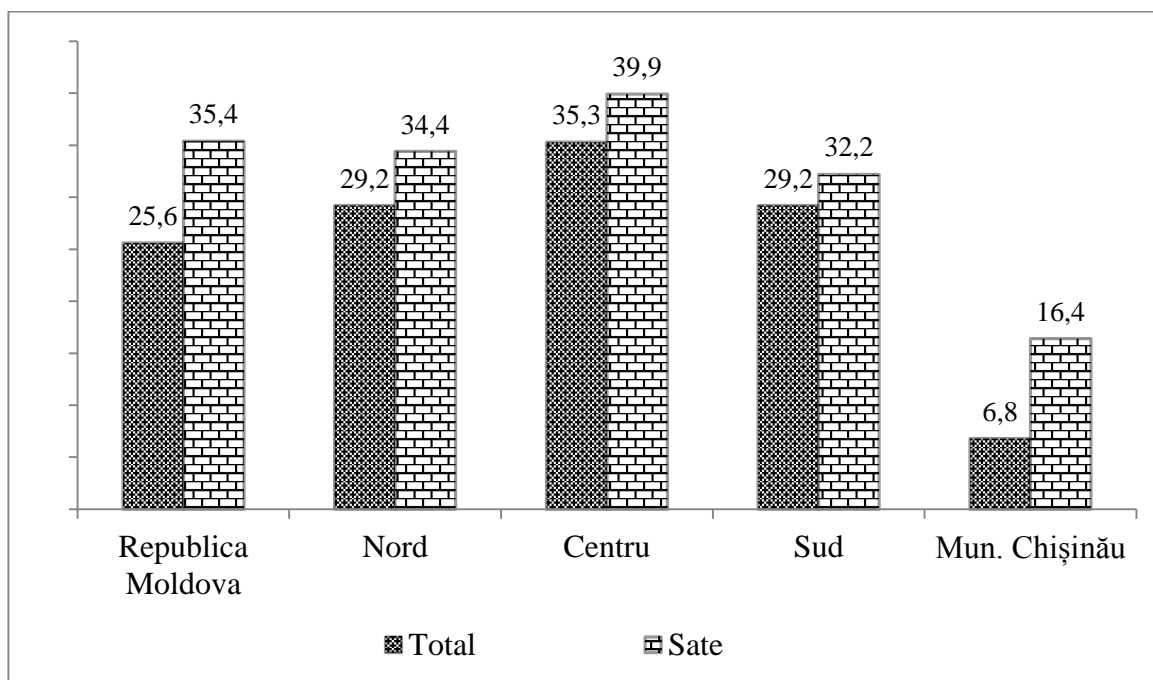
Cel mai mare număr de săteni locuiesc în regiunea de dezvoltare Centru – 847,0 mii pers., ceea ce constituie 41,6% din totalul populației rurale a țării. În regiunea de dezvoltare Nord locuiesc 626,7 mii pers. (30,8% din numărul total al populației rurale), în regiunea Sud – 389,3 mii pers. (19,1%), în UTA Găgăuzia – 96,1 mii pers. (4,7%), în mun. Chișinău – 75,0 mii pers. (3,7%).

Astfel, mai mult de 72% din totalul populației rurale a țării este concentrată pe teritoriul celor două regiuni – Centru și Nord. Acest fapt se datorează densității mari a populației rurale din aceste două regiuni. În regiunea Centru la 1 km² locuiau 79,7 pers., iar în regiunea Nord – 63,1 pers. Densitatea semnificativ mai mică a populației rurale este caracteristică pentru regiunea Sud (53,7 pers.) și UTA Găgăuzia (52,0 pers.). Totodată, cea mai mare densitate a populației rurale este înregistrată în mun. Chișinău (145,6 pers. la 1 km²). Densitatea înaltă a populației în suburbiile orașelor mari se datorează răspândirii călătoriilor de lucru „dus-întors” ale locuitorilor din mediul rural care lucrează în orașe.

Republica Moldova se caracterizează printr-un număr mediu al populației la o localitate rurală relativ mare, care a constituit 1413 pers. În același timp, mărimea cea mai mare a acestui indicator a fost înregistrată în UTA Găgăuzia – 3430 pers., în timp ce în mun. Chișinău – 3000 pers., regiunea Centru – 1489 pers., regiunea Sud – 1400 pers., regiunea Nord – 1212 pers.

Rata de sărăcie a populației rurale

Rata de sărăcie a populației rurale depășește în mod considerabil rata de sărăcie a populației totale în ansamblu. Acest fapt se referă la țara în întregime, unde rata sărăciei rurale a constituit 35,4%, ceea ce este cu 9,8 p.p. (sau de 1,38 ori) mai mare decât rata sărăciei pentru întreaga populație (figura 1). Același trend este tipică pentru regiunile țării. Cel mai mare „decalaj” între rata de sărăcie rurală și rata de sărăcie a populației regiunii a avut loc în mun. Chișinău. Aici, rata sărăciei rurale a constituit 16,4%, iar rata de sărăcie a întregii populații municipiului a fost de 6,8%, adică „decalajul” dintre acestea a atins 2,4 ori.

Figura 1. Rata de sărăcie, 2016, %

Sursa: în baza datelor CBGC ale Republicii Moldova

În aspectul regional, cea mai înaltă rată a sărăciei rurale a fost înregistrată în regiunea Centru – 39,9%, ceea ce este cu 4,5 p.p. sau de 1,13 ori mai mult decât media pentru mediul rural pe țară. Rata de sărăcie rurală semnificativ mai mică decât în regiunea Centru are loc în regiunea Nord – 34,4% (de 1,16 ori mai mică decât în regiunea Centru) și regiunea Sud – 32,2% (de 1,24 ori mai mică). Cea mai scăzută rată a sărăciei rurale este înregistrată în mun. Chișinău – 16,4%, ceea ce este cu 19,0 p.p. sau de 2,2 ori mai mică decât media rurală pe țară. Destul de semnificativă este „decalajul” a ratei de sărăcie rurală între regiuni – mai mare în Centru și mai mic – în mun. Chișinău – de 2,4 ori.

Astfel, o trăsătură caracteristică regională importantă a sărăciei rurale prezintă diferențierea semnificativă a ratei de sărăcie dintre regiuni. Aceste diferențe se datorează unor motive obiective.

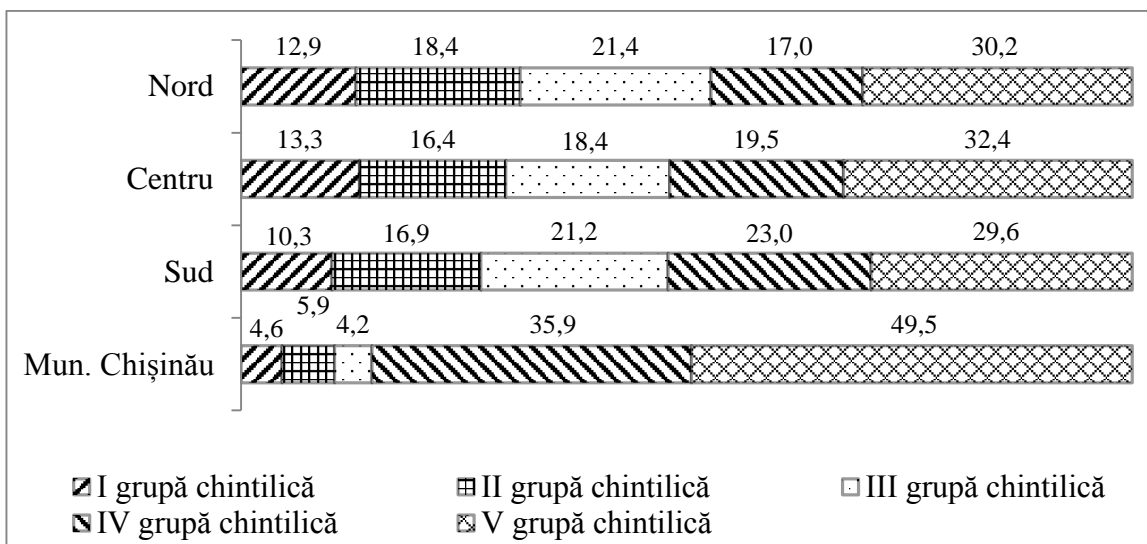
1. Există diferențe în venitul mediu disponibil pe cap de locuitor al sătenilor. Venituri mai mari în mun. Chișinău – 2510,9 lei și în regiunea Sud – 1862,2 lei au condiționat o rată de sărăcie rurală mai scăzută în aceste regiuni – 16,4% și respectiv 32,2% (tabelul 2).

Tabelul 2. Venitul mediu disponibil pe cap de locuitor al populației rurale în regiunile Republicii Moldova, a. 2016, lei pe lună.

	Nord	Centru	Sud	Mun. Chișinău
Venituri disponibile – total, lei	1745,1	1781,8	1862,2	2510,9
<i>din care</i>				
Activitatea salariată	476,6	584,1	610,6	1452,0
Activitatea individuală agricolă	344,5	279,0	272,5	64,5
Activitatea individuală non-agricolă	65,5	155,7	64,4	353,7
Prestații sociale	353,4	291,6	345,6	245,4
Remitență	449,0	414,0	526,7	339,3

Sursa: în baza datelor CBGC ale Republicii Moldova

În ceea ce privește regiunea Centru, veniturile medii pe cap de locuitor ale sătenilor au constituit 1781,8 lei – puțin mai mult decât în regiunea Nord – 1745,1 lei. S-ar părea că acest fapt ar trebui să determine o rată de sărăcie rurală mai scăzută în regiunea Centru decât în regiunea Nord. Însă, rată de sărăcie rurală în regiunea Centru (39,9%) este mai mare decât în regiunea Nord (34,4%). Aceasta se datorează faptului că regiunea Centru se caracterizează printr-o inegalitate mai mare în distribuirea veniturilor (raportul veniturilor între a V-a și I-a grupe chintilice a constituit 2,4 ori) decât în regiunea Nord (de 2,3 ori) – figura 2.

Figura 2. Distribuția pe chintile a venitului disponibil al gospodăriilor casnice rurale în regiunile Republicii Moldova, %

Sursa: în baza datelor CBGC ale Republicii Moldova

Natura distribuției pe chintile a veniturilor în aceste regiuni este aceeași ca în regiunea Centru, în primele două grupe chintilice sunt concentrate 29,7% din veniturile al totalului gospodăriilor casnice (40% din totalul gospodăriilor), în timp ce în regiunea Nord – 31,3%. Astfel, în partea inferioară a distribuției în regiunea Centru este concentrat un volum mai mic al veniturilor decât în regiunea Nord. Acest fapt determină o rată de sărăcie mai ridicată în regiunea Centru decât în regiunea Nord.

2. Principala sursă de venit a locuitorilor din mediul rural din Republica Moldova este venitul din activitatea salariată. Acestea ocupă 27,3% din venitul disponibil în regiunea Nord, 32,8% în regiunile Centru și Sud, și 57,8% în mun. Chișinău. Mărimea cea mai mare a veniturilor din activitatea salariale a populației rurale din mun. Chișinău se datorează, în mare parte, naturii așezării acesteia. Atractivitatea zonelor suburbane se manifestă prin faptul că persoanele care locuiesc în sate pot lucra în orașe mari, primind un salariu mai mare decât în zonele rurale. În plus, amplasarea apropiată de orașe mari, o rețea densă de căi ferate și drumuri, permite locuitorilor rurali din suburbii și zonele apropiate să realizeze mai rentabil pe piețele orașelor mari producția agricolă, crescută pe loturile individuale de lângă casă. În rezultat, veniturile pe cap de locuitor în gospodăriile casnice din mun. Chișinău au constituit 1452,0 lei, ceea ce depășește în mod semnificativ nivelul înregistrat în alte regiuni ale țării. Acest fapt este principalul motiv pentru rata de sărăcie scăzută a sătenilor care locuiesc în mun. Chișinău.

Există o dependență directă între venitul din activitatea salariată și ponderea salariaților în numărul total al populației rurale ocupate în vârstă de peste 15 ani. Cu cât este mai mare această pondere, cu atât mai mare este mărimea venitului din activitatea salariată. Ponderea salariaților crește de la 32,1% în regiunea Nord până la 36,3% în regiunea Centru, 37,5% în regiunea Sud și 66,5% în mun. Chișinău (tabelul 3). Prin urmare, veniturile disponibile pe cap de locuitor din activitatea salariată cresc de la 476,6 lei pe lună în regiunea Nord până la 584,1 lei în regiunea Centru, la 610,6 lei în regiunea Sud și 1452,0 lei în mun. Chișinău (tabelul 2).

Tabelul 3. Statutul ocupațional al populației rurale cu vârstă peste 15 ani în profilul regiunilor Republicii Moldova, 2016, %

	Nord	Centru	Sud	Chișinău
Salariat	32,1	36,3	37,5	66,5
Patron	0,1	0,1	0,1	-
Lucrători pe cont propriu activitatea non-agricolă	3,3	5,5	2,5	12,9
Lucrători pe cont propriu activitatea agricolă	59,7	55,5	59,3	20,6
Ajutor familial neremunerat	4,7	2,6	0,7	-
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: Calculat conform datelor BNS.

3. În structura veniturilor populației rurale, a doua poziție este ocupată de remitențe. Acestea reprezintă cea mai mare pondere în regiunea Sud – 28,3% (569,2 lei pe lună), cea mai mică – în mun. Chișinău – 13,5% (339,3 lei pe lună). În Regiunea Nord, remitențele constituie 449,0 lei pe lună (25,7% din totalul veniturilor) calculat la 1 membru al gospodăriilor casnice rurale, în regiunea Centru – 414,0 lei (23,2%) – tabelul 2.

Această diferențiere se datorează dimensiunii inegale a migrației forței de muncă după regiuni. Cel mai mare număr de migranți de muncă a fost înregistrat în regiunea Centru – 112,1 mii, unde la 1000 de persoane revin 106 migranți (tabelul 4). În același timp, în regiunea Sud sunt înregistrați 87 mii migranți de muncă, iar la 1000 de persoane revin 126 migranți de muncă. În regiunea Nord – 82,9 mii migranți de muncă, iar la 1000 de persoane revin 84 migranți de muncă. Numărul cel mai mic a migranților de muncă s-a înregistrat în mun. Chișinău – 36,5 mii și la 1000 de persoane revin 44 de migranți de muncă. Aceasta este una dintre principalele caracteristici regionale ale migrației forței de muncă din Moldova, care în mare măsură condiționează volumul remitențelor pe regiuni. Mărirea cea mai mare a remitențelor în gospodăriile casnice rurale din regiunea Sud este legată direct de cel mai mare număr de lucrători migranți la 1000 de persoane din această regiune. Dimpotrivă, există o corelație între cea mai mică mărime a remitențelor în gospodăriile casnice rurale din mun. Chișinău și cel mai mic număr de migranți din această regiune. În plus, mărirea remitențelor este influențată și de alți factori, de exemplu, geografia migrației forței de muncă.

Tabelul 4. Caracteristicile regionale ale migrației forței de muncă în Republica Moldova

	Total	Nord	Centru	Sud	Mun. Chișinău
Numărul migranților de muncă, mii pers.	318,4	82,9	112,1	87,0	36,5
din care, plecați în:					
Rusia	164,6	59,5	47,5	47,2	10,5
Italia	50,5	6,5	23,9	12,9	7,2
Numărul migranților de muncă la 1000 pers. populație	90	84	106	126	44

Sursa: Calculat conform datelor BNS.

4. Cea de-a treia după mărime sursă de venit a populației rurale este venitul din activitatea individuală agricolă. Volumul cel mai mare al acestui tip de venit se înregistrează în gospodăriile casnice rurale din regiunea Nord. Există tendința de reducere treptată a mărimii venitului mediu din activitatea individuală agricolă pe cap de locuitor de la 344,5 lei în regiunea Nord până la 279,0 lei în regiunea Centru, la 272,5 lei în regiunea Sud și la 64,5 lei în mun. Chișinău (tabelul 2). Diferențele dintre mărimile a veniturilor din activitatea individuală agricolă au un caracter obiectiv și sunt cauzate de următoarele motive.

În primul rând, regiunile țării diferă în funcție de condițiile naturale și climatice, ceea ce afectează eficiența gestionării producției agricole și, ca rezultat, veniturile din această activitate. Este cunoscut faptul că Moldova este situată în zona de umiditate insuficientă: în Nord și în Centru precipitațiile medii anuale sunt de 400-550 mm și în partea de Sud – doar 300-400 mm, există adesea secete. Regiunea Centru se caracterizează prin teren accidentat, prezența unui număr mare de rigole care împiedică crearea de terenuri agricole mari și creează probleme cu lucrări mecanizate. În Regiunea Centru este cea mai mare densitate a populației din mediul rural și cea mai mare densitate a localităților rurale, care în totalitate cu caracteristicile landsaftului (în special în zona Codru), au un impact negativ asupra asigurării populației din mediul rural cu loturi de pământ. În Sud este cea mai mică densitate a populației rurale și densitate a localităților rurale. Aici, la 1 gospodărie casnică rurală îi revine cea mai mare suprafață a loturilor de pe pământ pe lângă casă și loturilor gospodăriei țărănești – 3,1 ha (tabelul 5). În regiunea Nord acest indicator constituie 2,2 ha, iar în regiunea Centru – doar 1,7 ha.

Tabelul 5. Potențialul agrar al gospodăriilor casnice rurale ale regiunilor Republicii Moldova

	Nord	Centru	Sud	Chișinău
La o gospodărie casnică din mediul rural:				
Loturi de pământ pe lângă casă și loturile gospodăriei țărănești, ha	2,2	1,7	3,1	1,9
La un locuitor din mediul rural:				
Producția globală, în gospodării țărănești, kg				
- culturi cerealiere și leguminoase	1458	1366	1749	95
- fructe și pomușoare	728	247	90	17
La 1000 de locuitori din mediul rural:				
Efectivul de animale în gospodăriile populației, capete:				
Bovine	125	62	63	22
- vaci	92	43	44	13
Porcine	139	117	121	29
Ovine și caprine	323	248	877	76
Cabaline	21	19	13	1
Iepuri	153	165	216	194
Familie de albine, bucăți	74	52	101	66

Sursa: în baza datelor CBGC ale Republicii Moldova

În al doilea rând, în ciuda asigurării mai scăzute cu loturi de pământ decât în Sud, gospodăriile casnice rurale din regiunea Nord au înregistrat indicatori mai buni după recolta globală a culturilor agricole. Aici, în gospodăriile casnice rurale la un locuitor din mediul rural se produc 1458 kg de culturi cerealiere și leguminoase și 728 kg fructe și pomușoare (în totalitate – 2186 kg). În regiunea Sud acest indicator a constituit 1839 kg, iar în Centru – 1613 kg. Astfel, recolta globală mai mare ale producției vegetale în gospodăriile casnice rurale din regiunea Nord determină și veniturile mai mari din această activitate.

În al treilea rând, gospodăriile casnice din mediul rural din regiunea Nord au un efectiv de animale mult mai mare decât în alte regiuni ale țării. Aici la 1000 de locuitori din mediul rural le revine 125 de capete de bovine, inclusiv 92 de vaci, ceea ce este peste 2 ori mai mult decât în Centru și Sud. Aici există un număr mai mare de porcine și cabaline. Și doar pentru ovine și caprine, iepuri și familie de albini, avantajul îl au sătenii din regiunea Sud. Acest fapt asigură venituri mai mari din activitățile zootehnice din gospodăriile casnice din regiunea Nord.

Concluzii

Rata sărăciei rurale depășește în mod semnificativ rata de sărăcie a întregii populații din Republica Moldova. Are loc o diferențiere semnificativă a ratei de sărăcie dintre regiuni. În aspectul regional, cea mai înaltă rată a sărăciei rurale este înregistrată în regiunea Centru, iar cea mai mică – în mun. Chișinău. Principalul factor care influențează rata sărăciei rurale este mărimea veniturilor medii disponibile pe cap de locuitor pe regiuni ale țării. În plus, o importanță deosebită prezintă inegalitatea și natura distribuției chintilice ale acestor venituri.

Bibliografia

1. РОЖКО, Анатолий. Оценка уровня бедности по различным критериям ее измерения. În: Economic growth in conditions of globalization = Creșterea economică în condițiile globalizării: International Conference on Theoretical and Applied Economic Practices, 10-th ed., oct. 15-16, 2015: (in 2 vol). Chișinău: Institutul Național de Cercetări Economice, 2015, vol.2, p.191-195. ISBN 978-9975-4185-2-2.
2. РОЖКО, Анатолий. Оценка бедности домохозяйств с детьми. In: Economie și sociologie. 2010, nr. 4, pp.256-263. ISSN 1857-4130
3. VINOGRADOVA, Valentina, IVANOV, Svetlana. Nivelul de instruire al bărbaților și al femeilor ca factorul ce influențează modificarea statutului pe piața forței de muncă și ieșirea din sărăcie. În: Creșterea economică în condițiile globalizării: modele de dezvoltare durabilă = Economic growth in conditions of globalization: sustainable development models. Conferința Internațională Științifico-practică, ed. a 12-a, 12-13 octombrie 2017: [în 2 vol.]. Chișinău: INCE, 2017. Vol. 2, p.274-280. ISBN 978-9975-3171-2-2.
4. Statistica teritorială, 2017. Chișinău, BNS, 2017. 168 p. [Accesat 15 mai 2018]. Disponibil http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Statistica_teritoriala/Statistica_teritoriala_2017.pdf